

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Год. VI.

Број 7.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АУТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА ВЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 11. фебруара 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Ad M. 615.623. Син. 38. ex 1895.

Дисциплинарна правила

за питомце монашке школе у манастиру Хопову.

Питомци монашке школе морају имати вазда на уму, да сврха њихова васпитања у монашкој школи јесте правилно изражење њихова ума и срца према будућој њиховој светој служби цркви православној. Ради тога је сваки питомца монашке школе дужан непрестано развијати и јачати у себи љубав и оданост цркви православној, њеним уставима и обредима; већбати се у добрим хришћанским врлинама; узбуђивати у себи свест о важности свештенства и манастирске службе и будити у себи ревност, да добром вољом и од све душе посвети себе на ту службу, на коју се Божјим Промислом позива.

I.

**Правила о религиозним дужностима
питомца.**

1. Питомци монашке школе дужни су сваки дан на јутра бити на јутрењу, у подне на часовима, а после подне на вечерњи, а нај-после после вечере саслушати молитве на „сонз градским“, што се у једној соби за спавање имају читати.
2. Свакога недељнога и празничнога дана сви су питомци дужни безуветно присуствовати на св. Божанственој Литургији, а тако исто и за време великога поста и на преждосвјашченим литургијама.
3. Питомци улазе свагда у цркву са потребном побожношћу према светињи храма без вике и луке и стају на одређена им места и певницама.
4. У време Богослужења питомци дужни по одређеном реду учествовати у читању свеслова и псалтира, апостола и у појању, гласно.

мајући се за то претходно сваки пут и разгледавши црквени устав под руковођењем дотичнога наставника, да не би у чему год погрешили.

5. Питомци по одређеном реду врше параклезијарске дужности, наиме они звоне, пале и гасе кандила и свеће, послужују у св. олтару, чисте и у реду држе цркву.

6. Свако читање и појање мора се свршавати тихо, без брзања, без вике и побожно.

7. У време молитве, а тако исто и при сваком Богослужењу питомци су дужни стојати управо, пазити без расејаности на све што се чита и поји, молити се са пуном побожношћу и правилно се знаменовати светим знамењем часнога крста.

8. По сваком свршеном Богослужењу побожно приступају питомци по реду целивању св. Њивота и иконе светитељске на аналогји.

9. Питомци су дужни без свакога изговора наћи се у цркви пре почетка свакога Богослужења и не излазити из цркве, док се Богослужење са свим не сврши, и то после свештенства. Само у случају крајње потребе сме један питомац изаћи из цркве, добивши претходно за то дозволу, али и то свакако тихо и лагано, да не узнемири оне који се моле.

10. Сви су питомци дужни тачно извршивати постове установљене св. православном црквом и нрве недеље свакога поста дужни су приступати светим тајнама покајања и причешћа.

Једина болест може од ове дужности ослободити једнога питомца.

II.

Правила за занимање питомаца.

1. Сваки је питомац дужан савесно похађати професорска предавања и без оправданога узрока ни један питомац не може изостати са професорских предавања.

2. За предавања спремају се питомци четврт сата пре, него што се иста отпочињу, како би се могли на време у разреду своје наћи.

3. Сваки је питомац дужан савесно се спремати за школу, употребљавајући за сваку лекцију и за сваку писмену задаћу толико времена, колико је потребно, да најбоље одговори школским захтевима.

4. Чим се сврши предавање, питомци су дужни са столова уклонити своје књиге и друге

школске ствари, спремити их и ставити их у своје чекмеже, при чему морају пазити на тишину и клонити се сваке вике и ларме.

5. У часове одређене за домаће занимање сви су питомци дужни безуветно да се налазе у својим собама и на местима при столовима, која су им одређена.

6. У часовима одређеним за занимање питомци не смеју допустити себи никаквих разговора, или шале, или вике; једном речју не смеју ни чим сметати другима, када уче. Забрањује се у разредима учити на глас. Излазити из разреда у време занимања питомци могу само један по један; али у исто време њих више никако.

III.

Правила, што се тиче времена слободнога од школе и занимања.

1. Сваки је питомац дужан свагда имати пред очима сврху, ради које је он у монашкој школи и којој сврси он касније у животу тежи и ради тога се захтева, да ће свагда и на сваком месту онако се владати, како једном васпитаном младићу пристоји, а нарочито, да ће владање његово у манастиру бити таково, како се то слаже са позивом једнога манастира.

2. Дужност је свакога питомца, да и он са своје стране пази и настоји за чистоћом у самом манастиру, а на посе, да чисто и уредно одржи своје одело и обућу. Одело, обућу и бело рубље добива од управе монашке школе. Свака изванредност у оделу, кад би га питомци сами по себи и могли набавити, строго се забрањује.

3. Питомци у часовима слободним од учења чисте сами своје одело, обућу, намештају сами себи своје постеле и т. сл.

4. Сви питомци у одређене часове улазе у трапезарију тихо и без вике и сваки заузима место, па кад се сви скупе, те са дужном побожношћу саслушају дотичну молитву, тада после благослова седају. По свршеном ручку или вечери, после очитане молитве, питомци излазе из трапезарије по реду старешинства.

5. Пре звона никакав питомац не улази у трапезарију, а тако исто не може излазити из ње, док се дотичне молитве не очитају. Који дође после очитане молитве пред јелом нема права да тражи свој део.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

6. За време, док су питомци у трапезарији дужни су одржавати потпуни ред. Гласни разговор међу собом, смех, небрежљиво употребљавање посуђа; у опће непристојно понашање у трапезарији строго се забрањује.

7. Кад бива заједничка шетња или каква егскурзија, тада питомци иду на шетњу или на егскурзију увек под надзором којег од својих старешина, двојица по двојица. Из друштва се не сме нико удалити, било да напред пође, било да застане; а у шетњи и на егскурзији има се потпуна тишина и пристојност очувати.

8. Од заједничке шетње или егскурзије не изостаје ни један питомац без оправданог узрока.

9. После одређене вечерње молитве „на сонз градџцимиз“ разилазе се питомци у своје собе за спавање и легају сваки на своју одређену му постељу. Свако занимање, а тим више вика у часове одређене за спавање строго се забрањује.

10. Сваки је питомац дужан, што се тиче устајања, занимања, јела, одмора, шетње, легања, одласка у цркву и на предавања, строго се држати оних распореда, што се за сваки течај, зимњи и летњи, од управе издају.

11. Питомцима је забрањено ма кога било у манастир примати без претходне дозволе управе.

12. Питомцима није дозвољено ништа при себи држати, што школи или обичном оделу не припада.

13. Строго је забрањено гасити свеће, што обично ноћу горети имају, а тако исто и палити свеће, где не морају после звона ноћу горети.

14. Ако који питомац оболи јавиће одмах о томе управи, па кад се управа осведочи о слабом стању здравља, поћи ће у питомачку болницу, да ту добије потребну лекарску помоћ.

15. Здравим питомцима забрањено је залазити у болницу без потребе. Походити болеснике слободно је, ако сам болесник захтели.

IV.

Правила према претпостављенима.

1. Питомци се имају без сваке противности покоравати својим старешинама, као на посе: управитељу, професорима и братству

манастирском, као особама, којима је поверено старање о њихову изображењу и васпитању.

2. Питомци имају према својим старешинама, према свештенству и у опће према сваком старијем извршивати сва правила поштовања и све што им припада; кад говоре с њима стајати, када их сретну поздрављати, и ако припадају свештеничком реду приступати руци, у време говора с њима не допуштати себи раздражљивости или неумесних, а тим мање грубих речи.

3. Ради своје личне користи питомци морају према својим старешинама излазити на сусрет пуним поверењем и са свим искрено.

4. Питомци имају завек истину говорити, а особито пред својим старешинама, избегавајући свако лицемерство, лаж и превару.

5. Наредбе претпостављених имају питомци безуветно извршивати.

6. Опомене, укори и казни, којима те питомци подвргавају, имају питомци примати без сваке противности.

7. Изјаве своје о опћим потребама и жељама наспрам претпостављених, питомци исказују преко свога надзорника.

8. Својим жалбама у случају, да су чим незадовољни или у случају међусобне какве распре, питомци се обраћају управитељу.

9. Строго је забрањено свакоме питомцу лично и свима у опће исказивати било усмено било писмено какве своје жалбе старијој власти без знања управитељева.

10. Управљати какве захвалнице или честитке или слично, било лично, било заједнички, питомци могу само ако су на то добили дозволу управитељеву, иначе се оштро забрањује, па ма на кога та захвалница или честитка управљена била.

V.

Правила о међусобном опћењу питомаца.

1. Живећи у заједници питомци састављају неким начином једну породицу, а за то су дужни свагда се један према другоме братски понашати и узајамно се љубити.

2. Свака међусобна распра оштро се забрањује, а још оштрије забрањује се псовка и злоупотреба силе над млађима.

3. Питомци се имају клонити, а чувати и своје млађе другове од свакога таковога

поступка, који се не слаже са чашићу васпита-них младића

4. Бољи и ваљани, питомци старајући се пре свега о своме успеху у науци имају у границама могућности помагати својим слабијим друговима, напомињући им њихове дужности, тумачећи што им је непојмљиво и пружајући им у свему ону помоћ, коју слабији од бољега потребује.

5. Свакако ће се казнити употребљавање од стране питомаца међусобних каквих неприличних речи и израза, сваки непристојни разговор или чин, који је противан моралној чистоћи и који иде на саблазан другова, тако исто и свако побуђивање другова на какав рђав поступак, а тим више побуђивање на какве опће нереде. Кривци са овога могу се изложити, да са свим из монашке школе искључени буду. Питомци имају за такове своје другове одмах управитељу јављати.

6. Питомци не могу имати при себи никаквих књига, које се не тичу школе и у опће ништа таква, што може расејавати, како њих саме, тако и остале другове.

VI.

Правила за питомце када су изван манастира.

1. Питомцима монашке школе строго се забрањује излазити из манастира у опће, а на посе из одређених граница. Ако који питомац има преку потребу, да кудгод сам пође, мораће о томе јавити управитељу и овај ће му према представљеној потреби моћи дати допушта.

2. У време, кад је питомац један са дозволу управитељевом ван манастира, он се мора свуда и на сваком месту пристојно владати и уљудно се понашати.

3. У време, кад је један питомац на допусту ван манастира, тада му је забрањено похађати икакво друго место, осим онога, за које је допуст добио; а нарочито се оштро забрањује, да похађа неко јавно место, које није у опће прилично за питомца једног свештеничког завода и које не одговара његовом будућем монашком позиву.

VII.

Правила за користовање књигама из књижнице монашке школе.

1. Сваки питомац може добити књиге из књижнице монашке школе.

2. Књиге издаје свагда професор књижничар у одређене дане и часове.

3. На књигама не сме ништа писати ни пером ни оловком.

4. Питомац се може користовати једном књигом четрнаест дана, осим књига школских, које се могу држати и преко целе једне школске године.

5. Књига мора бити повраћена са свим цела и у оном увезу, у коме је издана. Ако дотични питомац опази да је књига, коју је узео, подерана или замрчена, мора о томе одмах јавити професору књижничару, иначе је за исту одговоран.

VIII.

Правила што се тиче читања књига.

1. Осим књига школских питомци могу читати само оне књиге, које им допусти управа монашке школе

2. Читање књига црквено-богословске садржине допуштено је у опће, читање пак белетристичних листова и књига допуштено је по претходној дозволи управе монашке школе.

3. Особито се препоручује читање књига религиозно-моралне садржине, које служе на развиће ума и срца питомаца у црквено-хришћанском и патриотичном духу.

4. Набављати књиге по својој вољи, без знања и одобрења управе, питомцима је свакако забрањено.

IX.

Правила о истрагама за прекршаје ових правила.

1. Истрага против једнога питомца, осим ретких прилика, није у правом смислу казан, него само педагошко и уз то неким начином изнуђено средство, да се један питомац поправи.

2. Право на истрагу против једнога питомца припада управитељу монашке школе у првој инстанцији, а професорском збору у другој инстанцији.

3. За учињени прекршај од стране једнога питомца према тежини прекршаја управа мон школе може:

а.) опоменути на само кривца;

б.) опоменути га јавно пред свима осталим питомцима;

в.) укорити га на само;

г.) укорити га јавно пред свима осталим питомцима;

д.) казнити га одузимањем једнога јела при ручку или вечери.

ђ.) лишити га слободе за један или два сата, наложивши му да сам у једној соби стоји одељен од другова;

е) и кад све то не помогне управа јавља кривца професорском збору, који према учињеном прекршају одмерава посебну казну.

4. За неке важније прекршаје од стране питомца, који или вређају морал, или вређају оданост према св. цркви, или вређају осећаје лојалности према држави — кривци се лишавају питомачкога места.

5. Право лишити једнога питомца од уживања питомачкога места припада Патронату монашке школе, односно свагдањем српском Патријарху као врховном патрону монашке школе.

6. У особито важним приликама за учињени прекршај може један питомца исти час бити искључен из монашке школе, а Патронату, односно свагдањем српском Патријарху, као врховном Патрону монашке школе припада коначна одлука о томе.

Из седнице православнога српског светог архијерејског синода, држане у Карловцима 22. септембра (4. октобра) 1895. године.

Георгије с. р.
Патријарх.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

† Георгије Николајевић,

АЕ и Митрополит Дабро-босански

У прошли четвртак, 8. (20.) фебруара, у 10 сахати пре подне склопиле се за навек благе очи деветдесетгодишњег Архиепископа, Митрополита Христове православне цркве дабро-босанске, *Георгија Николајевића* Његова, пуна врлина хришћанских душа, заменила је овај свет светом вечности. У пуној свести верно одслужене земаљске службе имену Божјем, Цркви Христовој, престолу царском и милој настави својој, предстала је она,

блажена и весела, вечноме престолу најправеднијег Судије, да му положи рачуна о делима живота јој земаљског. А његова наства, мили му увек православни српски народ архиепископије дабро-босанске, испратио је душу свога врлога и љубљенога, добр га и вернога Архиепископа, сузом своје благодарности на пут вечности и на полагање тога рачуна.

Блажено упокојени А.Е. и митрополит *Николајевић* родио се у *Јаску*, у Срему, год. 1807. Основне српске школе учио је у свом месту рођења, а немачку нормалну школу у *Мишровици*. Гимназијске и богословске науке свршио је у *Сремским Карловцима* с најбољим успехом, а за тим је учио једну годину филозофију на пештанском универзитету. На молбу српске дубровачке општине пошаље га митрополит *Старши Мировић у Дубровник* за учитеља српског и немачког језика тамошње српске трговачке младежи, где је стигао 1. јануара 1830. године. Владика *Рајачић* рукоположи га год. 1833. у *Шибенику* за ђакона, па онда за пароха дубровачког. Као дубровачки свештеник провео је у овој важној парохији пуних 28 година, све до год. 1858. Год. 1843. рукоположи га владика *Мушибарић* за дубровачког протопресвитера. Год. 1850 обдарен је први између далматинских православних и римокатоличких свештеника златним крстом Франц-Јосифовог реда за заслуге. Год. 1858. буде именован професором богословије у *Задрю*, камо је отишао исте године о Ђурђеву-дне. Као професор богословије деловао је до год. 1860., а кад се ондашња конзисторија превишњом одлуком год. 1860. установила, именован је био протопресвитером конзисторијалним, а по том и духовним чланом покрајинског школског савета. У том својству деловао је успешно за државу, цркву и народ све до новембра месеца год. 1880., када је од заједничког министарства додељен био тадашњем сарајевском митрополиту *Косановићу*. Г. 1881. произведен је за конзисторијалног архимандрита и именован потпредседником конзисторије у Сарајеву, у ком је својству ревностно и успешно деловао.

За митрополита дабро-босанског именовано га је Његово Величанство г. 1885, децембра месеца.

Митрополит *Николајевић* чувен је био и

са својих књижевних радова. Када је г. 1836. *Божидар Пештровић* основао „Српско-далматински Магазин“, коме је био и уредник, *Николајевић* је био главни сарадник. *Пештровић* је уређивао тај „Магазин“ до г. 1840., а после је преузео уредништво *Николајевић* и уређивао га до год. 1862. Писао је осим тога више чланака за „Летопис“. С немачког језика превео је *Ренерова* дела: „Како треба младић да се васпита?“ и „Како треба девојка да се васпита?“ Написао је и књижицу „Протопрезвитер и његово достојанство“. За време свог деловања у Сарајеву, као архимандрит издавао је шематизам дабро-босанске митрополије за више година.

Митрополит *Николајевић* био је одликован златним Франц-Јосифовим крстом за заслуге; био је руског ордена св. Ане III. реда кавалер; члан српског ученог друштва у Београду; члан „Матице Српске“ у Новом Саду; члан „Матице Далматинске“; члан-утемељитељ сирото-удовичке фондације свештеничке у Задру; члан-утемељитељ српске девојачке школе у Задру; обдарен је био царским бриљантским прстеном за књижевне труде, био је и члан друштва добротичења и узајамне помоћи славенске у Цариграду и члан многих других просветних и добротворних друштава.

Блажено упокојени *митрополит Николајевић* је још 1875. год. као протопрезвитер основао са 12.000 фор. „Закладу *протв Борфа Николајевића* за српске младиће из Дубровника и Боко-Которске, који уче гимназију и свеучилиште. А после ове основао је је он још многу просветну и добротворну закладу, при чему није заборавио ни своје родно место, *Јазак* у Срему. Био је пријатељ школе и потпомагао ју је увек.

Слава му и **вѣчна памѣт!**

Основни принцип римског католицизма.

— Н. Бјељајев. —

(Наставак)

У средњем веку појавило се умереније мишљење о католицизму, које је у њему налазило заблуде пелагијанске и основни принцип пелагијанства сматрало као основни принцип католицизма. Ову је мисао веома марљиво доказивао у првој половини XIV. века професор богословије у Оксфорду, а затим кенбрички

архијепископ Thomas Bradwardon († 1349.) Он је нападао најзнаменитије заступнике схоластицизма, да у свима најбитнијим тачкама хришћанског учења теже заблудама пелагијанске јереси, јер totus paeae mundus post Pelagium abiit in errorem, али је и сам пао у противну крајност и постао проповедником суровог детерминизма. Затим су протестанти прихватили то мишљење и доказивали, да је католицизам утонуо у пелагијанским заблудама. У православној богословској литератури у Русији развила се такођер мисао, да пелагијански назови не карактеришу само поједине тачке у католицизму, него да се они провлаче кроз сву вероисповедну систему његову, као његово основно начело. Специјалном раскрићу и потврди тога мишљења посвећен је чланак: „Пелагијански принцип у римском католицизму.“ штампан у „Православномъ Собесѣдникѣ“ 1871. год. Блажене памети архијепископ Херзонски Никанор, један од најученијих и најавторитетнијих богослова руске цркве, признајући у том чланку спроведено начело као правилно, делом га је популаризовао, а делом попунио и даље развио у своме делу, које је 1888. г. испочетка било штампано у „Церковныхъ Вѣдомостяхъ,“ а затим је изашло на свет и у засебном издању под надписом: „Весѣда о томъ, есть ли что еретическое въ латинской церкви.“

Пре свега на пелагијанске доктрине напомињу догматичке одредбе католицизма, које се тичу првобитног стања човековог и последица грешнога пада. Као што је познато, Пелагије са својим једномишљеницима није допуштао никакове битне разлике између палог стања човековог и између његовог невиног стања, и тврдио је, да је природа човекова остала и после пада онакова, каква је била у почетку. Исто гледиште лежи и у основи католичког учења. Премда католицизам и признаје преимућство невиног стања човековог пред палим стањем, али се на то преимућство гледа као на donum superadditum, као на резултат особитих благодатних дарова, саопћених човеку у првим моментима његовог бића. Уопће савршенства првосазданог човека не имаћаху своју основу у природи његовој и не беху неопходном погодбом њеном (debita conditio). Напротив ти дарови беху сасвим случајна својина невинога стања (donum accidentale). С погледом на природно стање наших сила и способности, по

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

доктринама католицизма, природа првог човека, разгледана као *pura natura* т. ј. одељено од личног благодатног деловања Божанства, имала је у себи оно исто, што је имао човек и после пада и што открива у себи *natura lapsa*. Одмах у почетку је примила наша природа у се разна несавршенства и дисхармоније између разноликих тежњи. Сви они недостатци и несавршенства, који се опажају у садашњем, емпиричном човеку, чине сасвим природну појаву и истичу, као што се изразио Тома Аквинат, из принципа природе, која је дарована човеку у самом акту стварања. С тога, ако се с погледом на невино стање допусти предпоставка, да је први човек остављен *in puris naturalibus*, онда би се у њему морала појавити борба чувствености против виших тежња. Исто би се тако неопходно морао појавити у њему закон смртности и распадања тела, јер је човек по својој телесној природи створен као смртан; и ако не би добио *donum superadditum*, морао би умрети по закону природне неопходности.

Заиста се у невином стању човековом није показивала никаква несугласност међу духовним и телесним тежњама његовим. Али ако Адам није окусио те борбе до свога пада, тад није доста признати првога човека за морално-слободног, да би се могло разјаснити хармонично деловање његових сила и способности и њихово развиће у показаном правцу. Наиме наша природна слобода сама по себи је способност индиферентна, једнако наклоњена како добру, тако и злу. У њој није ничег таковог, што би је могло узвисити над нижим тежњама чувствености и покорити их духу. У борби духовних и чувствених жеља њено се деловање морало показати слабим већ услед противности и различности тих жеља. Исто тако морална слобода није могла спасти првог човека ни од телесних болести ни од смрти. Може се разумети какове последице проистичу отуда, кад се то учење доведе у свезу са учењем о првородном греху. Катастрофа пада лишила је човека првобитне праведности (*iustitia originalis*) и прародитељи су изгубили она висока преимућства, којима се разликује невино стање од стања грешног. Али су се тада само појавила несавршенства, која су у очеку унета у природу човекову, и несугласност међу његовим телесним и духовним тежњама. А то се тако догодило, што је благодат престала држати тело

у покорности духу, а дух — Богу, оставивши човека једино под погодбама његове природе.

Према томе се првородни грех, како у самом Адаму, тако и у његовим потомцима састоји у губитку првобитне праведности (*caentia iustitiae originalis*); а природне снаге наше природе остадоше и после пада неповређене, т. ј. такве исте, како су биле и створене. Збиља, ако је првородни грех само губитак првобитне праведности, онда не може бити ни речи о каквој му драго повреди природе, јер је *iustitia originalis* била *donum supernaturale*. Пре је то сасвим природна појава наше природе, другим речима, то је *iniustitia originalis*, т. ј. откривање оних несавршенстава, која се, унета у нашу природу од самога Творца, у невином стању нису појављивала само с тога, што је човеку био саопћен *donum superadditum*. Ако се дакле првородни грех и назива *corruptio* или *vulneratio naturae*, то је у пренесеном смислу; под *corruptio naturae* има се разумети *caentia iustitiae originalis*. Уз то се ипак мора знати, да су у Адаму, пре пада, несавршенства или недостатци богосаздане природе постојали *sine ratione culpaе*, јер нису зависили од воље самога човека. А сад имају *rationem culpaе et penaе*, јер се откриће њихово догодило, што је човек нарушио заповеди божје. Према томе се суштина првородног греха мора замислити баш у кривици човековој пред Богом.* Тако

*Alle jene Mängel und Unvollkommenheiten, welche mit dem Status naturae purae verknüpft sind, wie z. B. unordentliche Sinnlichkeit, Irrthumsfähigkeit, Leibestod u. s. w. sind nach kirchlichen Auffassung an sich nur natürliche Mängel und Unvollkommenheiten, blosse Uebel und sie führen nicht nothwendig zur Sünde; in dem gefallenem Zustande des Menschen haben jene Mängel allerdings den Character der Sünde, es sind in Adam verschuldete Uebel; aber vor dem Falle wären es blosse von Gott gesetzte Eigenthümlichkeiten gewesen, weder sündhaft in ihrem Ursprunge noch in ihrer Wirkung, blosse Uebel, geordnet von der göttlichen Weisheit, damit der Mensch in ihrer geduldigen Gottergebenen Ertragung und Beherrschung seine Treue u. s. w. erprobe und sich dadurch Ansprüche erwerbe auf eine reine und ungetrübe Seligkeit. Berlage. Katholische Dogmatik. IV. 368. 369. Münster. 1853. Bellarmini de gratia primi hominis Köllner, Symbolik aller christlichen Confessionen. II. 273—282. Hamburg 1844. Gieseler. Dogmengeschichte. 497—503. Bonn. 1855. Hagenbach. Lehrbuch der Dogmengeschichte. 5. Aufl. 398—408. 562—571. Leipzig, 1867. Ferd. Chr. Baur. Vorlesungen über die christliche Dogmengeschichte. Zweit. Band. SS. 391—405. Leipzig. 1866. Dritter Band. SS. 114—122. Leipzig 1867. Oehler. Symbolik. SS. 356—362. 371—377. Tübingen. 1876. Theologische Quartalschrift. 1869. SS. 3—68. 179—286.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

доктрина, као што је проповеда католицизам, битно се разликује од васељенског веровања које чува православна источна црква. Дакако отуд не излази, да се савршенства првостворене природе могу преувеличавати и лутерани се налазе у заблуди, када гледају на првобитну праведност као на стање потпуно природно. Оно је, по њихову мишлењу, резултат хармоничког деловања и равнотеже (aequale temperamentum) природних сила и способности човекових; као да је његова природа већ при самом акту стварања била надарена таквим савршенствима, да је он својим силама могао љубити Бога више свега и испуњавати божанствене заповести. Одбацујући те назоре, као погрешне и крајње, источна православна црква у својим катихетичким одредбама, назива првобитну праведност *δικαιοσύνη* *ἁγία*, *iustitia insita*. А, по разумевању православних богослова, то значи, да је природа човекова била „створена не само у стању чистом и неповређеном, него да је још од Бога била одевена позитивним и истинским савршенствима“*) Т. ј. човек је био свет и невин пред Богом по самом природном стању својих сила и способности и стога га назива апостол створеним по **Богу** **кз правдѣ њ** **кз праведкин њистини** (Еф. IV, 24) А указујући на поједине црте и поједина савршенства човекове природе, коју му је Бог даровао, православни богослови, према катихетичким одредбама своје цркве, приписују уму човековом познање Бога, вољи његовој усвајају правду и доброту (*πάσα χρηστότης καὶ καλοσύνη*, *probitas omnis et honestas*), а телу његовом — покорност духу, здравље, снагу и бесмртност*) Само се по себи разуме, да та савршенства не треба схватити у смислу апсолутном, него само у релативном. Ако се приписују првом човеку природна светост, и сведност, те се тиме не означаје то, да он није могао грешити (*non posse peccare*), него само то, да је могао не грешити (*posse non peccare*); исто тако кад му се признаје бесмртност по телу, не значи, да он није могао умрети (*non posse mori*), него само то, да је могао не умрети (*posse non mori*). Православни богослови у тим

*) А. Антоній Догматическое Богословіе православной католической восточной церкви, стр. 115. 1862.

*) Confession. Orthod. p. I. qu. XXII—XXIII Kimmel. Libr. Symbolici eccl. orient. pp. 83—87. Правосл. Катихиз. митр. Филарета о 3-њ чл. А. Антоній Догматич. Богословіе стр. 115. 117. 118. Спб. 1862.

случајевима примају у опће само оне формуле и ону терминологију, коју су обрадили и установили још стари оци и учитељи црквени. Први дакле човек, обдарен од Творца високим и различитим, духовним и телесним, преимућствима, био је без свију оних недостатака и несавршенстава, која се налазе у садашњим, палим људима. Он није осетио борбе тела против духа и слобода његова била је слобода добра, т. ј. имала је позитивну тежњу ка добру. Истина, она није одбацила могућност зла и тврдити да у њој није било тежње ка злу, значило би пасти у грубу заблуду. Али опет, човек је био тако створен, слободи његовој је био дат такав правац, да је за њега била врлина много лакша, него грех, да је у њему била несравњено силнија потреба добра, него зла. А кад би још уз то непрестано растао и снажио се у добру, тад би у њему слабила и наравствена могућност зла. Слобода би преживела ту могућност и удаљила би се од ње, као што је преживела слобода анђела, која је сад већ очврсла у добру и нема тежње ка злу. Али се створена слобода у првоме стадију свога бића и развића не може замислити без могућности зла, јер само уз погодбу те могућности утврђење слободе у добру може бити непринуђено и потпуно сагласно са законима и потребама наравственог прогреса. Отуд ипак не излази, да је невина слобода имала у себи могућност зла, као плодносно семе зла, које се слично семену физичком, баченом у земљу, већ по неопходности развија и доноси плод по роду своме. Могућност зла у невиној слободи била је могућност изузетна, јединствена и беспримерна у свом царству створених могућности; као могућност слободе није имала у себи неопходност остварења, слично могућностима физичким. Услед савршенстава сила, којима је Творац одарио природу човекову, могућност зла у првоствореној слободи, уз све погодбе и прилике невиног стања, могла је не прећи у збиљу и за увек остати само могућност. Не може се такође представити себи стање невине слободе као стање тешког колебања између добра и зла. Тако стање је стање већ пале слободе или бар на почетку пада. Колебање између добра и зла представља већ не само просту могућност зла, него наклоност злу, која је по снази једнака са тежњом добру, против кога се бори. Неистинито је напоследку и ми-

ишћење оних, који сликају стање невине слободе у виду равнотеже између добра и зла, у којој је слобода подједнако приступачна и једном и другом, исто тако иде за добрим као и за злим. Такова замишљена равнотежа јесте исто, што и застој, инерција, а то је особина мртве материје, а неприродно је и немогуће у животу тако покретљивом и тако будном, као што је живот човечјег духа, особито духа препуњеног снаге, какав је без сумње и био дух првог човека. Православна наука одбацује све такве назоре, држаћи се начела, да је сам Творац насликао у срцу човековом закон добра, да је у самој природи човековој била усађена позитивна тежња добру, тежња свегла, чиста, слободна. А неуредни покрети телесних страсти против духа, слабост воље против нижих тежњи, њена већа наклоност ка злу него добру, тупост и спорост ума у познању и примању истине, особито истине божанствене, трајност нашег телесног састава и његова смртност, у опће сви они недостаци и несавршенства, без којих се човек не да ни замислити у садашњем стању, чине не што друго, него нарочиту повреду наше телесне и духовне природе грехом. Није их Творац унео у нашу природу, него их је сам човек навучао на себе преступом заповести првог завета. То је болест наше природе, њено изопачење, ненормално стање, плата за грех као што учи апостол (Римљ. VI, 23), а не чисто природно несавршенство, које је у нашу природу унео сам Творац, као што мудрују римокатолици.

Али ма како да су биле савршене природне силе човекове до његовог пада, православна источна црква, противно протестантизму, учи, да је он и онда требао особите помоћи божје, да би достигао одређену му сврху, да је требао непрестаног благодатног снажења од Бога, који је једини извор живота и сваког савршенства за своја створења; а требао је с тога, што он као створење јесте суштаство ограничено, које нема живот у самом себи и добија од Творца савршенства такође ограничена. Благодат је заиста и била дата првome човеку, те је првобитно стање његово било не само стање чисте и неповређене природе, него и стање природе слагодаћу освећене

Утецај молитве.

Беседа Евђ. Берсје-а. По руском превео с француског
П. Весин.

(Наставак)

Сада се обраћам души човечјој у време невољног нагона, који је нука на молитву. Обраћам се њој, не тада, кад размишља, већ кад се слободно моли и без мишљења на последице. Шта хоће она тада? Да ли само да се узнесе к Богу, да се сједини с извором сваког добра, да се смири у посматрању опћег поретка, да се научи покоравати неумољивој неопходности? Ко би се усудио то рећи, да не слаже пред утецајем? Је ли то поглед који тоне, поглед који се обраћа Богу у немирном очекивању; мати, чије се срце кида, при погледу детета у предсмртној агонији, која дршће при помисли на искушење, које јој може погубити сина? Је ли отац, који с ужасом гледа да сутра нема хлеба за породицу? Је ли грешник, који осећа, да га зло доводи до лудила? Једном речју, — сва бића, која се моле, као што су се увек молили и као што ће се молити, мислите ли, да они не моле, и немају дубоког и јаког уверења, да могу умилостивити вољу божју и изменити ток ствари? Но ви не можете и не смете то рећи, него сте принуђени потврдити, да су сви они — жртва велике заблуде. Заблуде! Но одкуд та заблуда, коју ја налазим увек и свуда, која није могла постати у дубини душе човечје ни васпитањем, ни утецајем и примерима, а међутим се увек јавља у души у одсудном часу? То би значило, да је Бог, који нам даде таку молитву, био Богом, који створи у нашој души глад без хране, жеђ без пића: Богом, који би рекао свом створу: „ти ћеш ме увек питати, али ти никад нећу одговарати.“ Не, не! Ја више верујем том откривеном непосредном сведочанству душе, него системи, која присиљава или назива илузијом то дубоко и опће душевно чувство, или му изврће смисао и, против природе прекраја његов истинити карактер Одбацујем систему која то тврди, и верујем у чувство, које никада неће ишчезнути.

Осим тога, ми хришћани, за све што само знамо о Богу лепо и узвишено, дугујемо Исусу Христу. Христос нам је открио љубав и приступ к небесном Оцу, изагнао из наших одношаја к њему све грубе и сујевјерне идеје и користољубиве рачуне најамника. Најпосле,

нико не сме рећи, да је Исус Христос икада развијао у својим ученицима дух гордости и самовоље, а међу тим какви нам Он даје појам о молитви? Је ли она, по Његову назору, просто само узвишење душе, духовно вежбање? Не налазимо ли код Њега често мисао, да је молитва истинито и од утецаја мољење, које прима одговор, да она утече на Бога, да може изменити ток ствари, и да њена сила, њен утецај зависе од силе вере?

Да боље потврди ту мисао, Исус Христос наводи такве приче, које нас поражују својом простотом и погледима. Ево пред нама праведног судије, који уступа захтеву сироте удовице; ево човека, чији егизам уступа вољи свога пријатеља, и т. д.

Ја мислим да нигде моћ и значење молитве није представљена тако истинито и јасно, као у Јеванђељу. Осим тога: све, о чему овде учи Исус Христос, потврђује се и свештеним списима с таком јасношћу, коју никоје тумачење не може ослабити. Замислите слику где се Аврам заузима пред Богом, да отклони пронаст Содоме. Сетите се борбе Јаковљеве с анђелом, и наименовање Израил, које значи „победилац самога Бога.“ Затим прешавши читава столећа, погледајте Хананејку код ногу Исусових, која моли молбама, сузама и својом дивном вером оздрављење својој кћери, и после свега тога докажете нам, да молитва така, каком је престављају свештени списи, није таки акат, који утече не само на нас, већ и ван нас на друге, на догађаје, на свет и, употребивши изреку св. списа, на милосрђе самога Господа, који је рекао: иштите и даће вам се; тражите, и наћи ћете; куцајте и отвориће вам се (Мат. VII. 7); и даље; ако ви, будући сте зли, умете добро давати вашој деци, тим пре ће Отац ваш небесни дати добро онима који ишту.

И тако нама хришћанима за молитву говори и глас природе и божанске речи. Шта нам треба? Сад да разгледамо, чиме нам хоће да пољуљају веру.

Прво и најстарије ви већ знате, браћо. Кажу, да „молитва не може утецати, зато што не може мењати законе природе. Бог је унапред одредио, шта ће бити. Непромењивост закона, веле, јесте факат, сасвим доказан науком. Зато би било наивно и неразумно уображавати, да ће небесне планове изменити свој ток за

то, што на нашој малој планети слаб и ништаван створ, који ће се можда сутра у прах претворити, мисли молити за ту измену Бога. Но, веле, не царује само на небу тако неизмењив поредак, него свуда. Ви молителите, на пример, да блага киша ороси засушена поља, а међутим, метеорологија се све више и више труди, да докаже, да падање кише и дување ветра иде по правилним законима. Ви се молителите Господу, да сачува оног, који умире. Међутим статистика показује неизмењив број рођених и умрлих. Шта можете рећи о том, или шта можете изменити?“ — Питају нас довољно за себе уверени у своје право. Они саветују, да оставимо молитву глупацима и деци, која мисле, да је небо створено да прима њихове погледе, а сунце се јавља у леп пролетњи дан да повећа њихово празновање.

Пред оваким приговорима покуњена и понижена вера имала би бити, по изгледу, без одговора, но међутим ја налазим одговор на тај приговор у њему самом. Ви тврдите, да је природа непромењива и да својом молитвом не могу ни изменити ни задржати ток догађаја. Је ли то истина? Зашто се ви, који тако мислите, крећете? Зашто тражите хране? Зашто сејете? За чега зидате? Сваки ваш посао је очевидно противречје вашој системи. Ви тврдите, да не можете изменити природе ни њезиних закона, а сами сваки час мењате. Ви подигнете, на пример, камен и већ тим кварите закон гравитације, који га је држао при земљи. Ви саопћавате болеснику и оном кога нестаје нов живот, који треба њега да преобрази. Ви каламите дрва, што природа сама никад не би учинила. Ви прерадите за оруђе труда и живота оне грубе силе, које, да су остављене саме себи, свуд би наносиле рушење. Ви извучете из самог отрова елеменат, који удаљује смрт; све то ви чините. Ви увек и непрестано утечете на свет и на људе. Боље да кажем: ви се другда противите и самом Богу својом самовољом и прохтевима, међутим кад ја хоћу да се молим, одвраћате ме, стављајући на супротив мојој молитви непромењивост природе.

По којем је то праву? Како! Моја рука може измењивати природу. Моја памет може употребити следеће силе на своју корист. Па зашто душа једина да остане без снаге и оружја? Не можете побити ова факта, а ако их допустите, пада ваша система. Није истина, да је природа

WWW.UNILIBRARY.ORG
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

непобедива и да се не може укротити. За мене је то доста, и моја душа слободна од те системе, која је одбацује и уништава, моћи ће се и од сад молити сасвим уверено, да је, по речи Исуса Христа, ономе, који верује све могуће (Марк. IX. 23)

Ја знам шта ће одговорити. Рећи ће, да кад човек утече на природу, утече видљиво, да сваки од нас може видети, и да нема никакве свезе међу очевидним утецајем и напред споменутим утецајем молитве. То није тако. Питање је, одкуд знате, да човек може мењати природу, и видели смо, да он то може чинити. Сад ће рећи, да је непојмљиво, како ће се сличан утецај извршити утецајем молитве? Но колико има ствари, које сасвим схваћамо и разумемо? Схваћате ли, како воља, будући је духовна, може утецати на материју, стварно? Знате ли како моја рука служи мојој мисли? Не круже ли вас овде одасвуд тајне, и да ли их просвећенији боље разумевају од најпростијих? Када земљеделац баца по свом пољу семе, зна ли како оно пушта растење, каком несхватљивом тајном излази живот из распалог зрна? Он не зна то као ни ви, и као што не знају ни најученији људи, но сви ипак поверавају своја зрна земљи. Исто тако ја сам не знам како утече моја молитва, и остављам то Богу на вољу. Али ја се молим Богу с потпуним уверењем, да ће то духовно семе наћи своје поље и пустити растење за вечност.

(Свршиће се)

Карловци 9. (21). фебруара 1896.

У прорачунској расправи угарскога сабора чинио је г. заступник *Холо* на себе посао, да адвоцира за познатог по св. архијерејском Синоду дегредованог протосинђела Радића.

Можда *ad caritandam benevolentiam*, разуме се, да је г. заступник најпре приказао угарскоме парламенту делање целе наше народно-црквене аутономије као скроз на скроз протудржавних смерова, а поглавицу нам црквену и поједине епископе као непријатеље државне идеје.

Да свој поступак оправда позвао се г. заступник на *конкретан* случај! Цео угарски парламент напрегао одмах цео свој слух; оци домовине забринуте стали и чекају да чују страшну кривицу, конкретно издајничко дело српских пра-

вославних Архијереја и узвишене им поглавице. Упрли очи у говорника, па не дишу. Једва нађе овај свој *конкретни* случај. Непатријотизам патријарха и епископа српске православне цркве у земљама Угарске круне је у томе: што Радић није изабран за епископа *тој* цркви, него је на против дегредован!!

Оци домовине одахнуше А они који познаваше г. Радића, слатко се и насмејаше. Но г. Холо је учинио своје Хоће ли се други пут информисати на автентичним изворима о квалификацији Радићевој за ма даку црквену службу, то је његова лична ствар. Али углед угарског парламента захтевао би, да то учини пре, него што би можда и по други пут хтео са својим посаничким правом на услузи бити једноме Радићу.

Заступнику је одговорно одмах и преузв. г. министар Влашић. У погледу синодалног решења, које се тиче дегредовања Радићева са части протосинђелске, рекао је преузв. г. министар, да постоје између св. патријарха и вис. угар. владе диференције у мишљењу о надлежности св. Синода у ствари упитног решења његовог, и да је вис. влада становиште свога мишљења у тој ствари већ саопштила Његовој Светости.

О томе, шта је тим поводом учинила и шта ће чинити Његова Светост са св. архијерејским Синодом, не може бити говора са овога места. Но за леп и пријатан исход целе ствари по г. Радића, не би вољни и расположени били ма чиме јамчити. Г. Радић није изабрао пут и начин за своју одбрану. Бранећи се од дегредације могао би олакко коју степенуцу ниже пасти. **Кса ми лктз сѣтз не не кса на ползѣ**, требао би г. Радић сваки дан да има на уму.

Преузв. г. министар просвете, и сам одбијајући непатријотизам од Његове Светости и високопросветених епископа, види протудржавне тенденције у пароксијскоме свештенству. Неправду чини г. министар нашем свештенству кад га терети пред целом отачбином и целим светом таким тенденцијама. То г. министар чини сигурно на основу тендецијозних информација. У име целога нашега свештенства осећамо се овлашћени те информације назвати неистинитима, а патријотизам нашега свештенства изван сваке сумње ставити.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(Поводом смрти блажено упок. митрополита Николајевића), о којој је Његову Светост, патријарха *Георгија* известила дабробосанска конвисторија, наредио је св. патријарх *Георгије*, да се смрт блажено упокојеног митрополита огласи великим звоном са саборне цркве, а на двору патријарашком истакне, у знак туге, црна застава Сарана блажено упок. митрополита Николајевића биће сутра, у понедељак.

(Радња архидијецезалних епархијских власти).

Архидијецезални *административни одбор* у својој седници од 17. (29.) јануара о. г., под председништвом Његове Светости, преузв. г. патријарха *Георгија*, расправљао је и решио између осталих и ове предмете: Известиће се управа ман Фенека, да је вел. Саборски Одбор, по накнадном извештају надзорништва срп. нар. црквених добара, а с обзиром на пострадаоност тога манастира од велике прошлогодишње поплаве, дозволио му, да до сад одоцњену камату на дуг свој од 6000 фор. не плаћа, а установљена камата са 6% да му се снижује на 4%, коју ће камату дужан бити од 1. јула 1895. год. плаћати. — Поводом достављене одлуке вел. Саборског Одбора, којом је одбијен уток моровичко-батровачке црквене општине против решења овоодборског, којим је наложено тој општини, да има своје пароху Ђ. И. од дана када се у садашњи свој стан, за који плаћа 14 фор. месечне станарине, уселио, па све дотле док парохијски дом не буде готов, станарину у износу од 14 фор. месечно плаћати, односно диференцију која настаје услед тога што му цркв. општина само 8 фор. месечно издаје, накнадити. — Узета је на знање одлука вел. Саборског Одбора на уток Др. М. М. скупштинара и председника цркв. општине у Карловци и другова против овоодборског решења, којом је одлуком уток одбијен а решење ово у диспозитивном делу потврђено. Одлука вел. Саборског Одбора публиковаће се садашњој фактичној црквено-општинској управи. — Преузв. г. Бан краљевина Хрватске, Славоније и Далмације извештава, дописом својим, да је на овој страни представку поделио срп. правосл. црквеној општини у Михаљевци новчану припомоћ од 1200 фор. из доходака крајинске пловне, узгојне и образовне закладе, у сврху оправке парохијске цркве у тој општини; што је узето на повољно знање, а истој црквеној општини наложено, да упитну оправку има одпочети одмах у пролећу 1896. г.

— Потврђен је избор пароха Д. Ј. за председника цркв. општине у Јамени. — Одобрене су организације црквених општина у Илоку и од ове оцепљене и новоустројене општине у Моловину. — Одобрен је цркв. општини у Војки куп 1 јутра земље за исту општину. — Одобрено је цркв. општини у Петровци подизање зајма од 1800 фор. у сврху купа куће за парохијски стан, с тим, да исту своту има отплатити у року од 10 година. — Умољена је кр. кот. област у Иригу, да од немарних дужника парохијала у Павловци односне дуговине својим путем укупити даде и председништву цркв. општине у Павловци уручити. — Одобрени су цркв. општини у Дол. Товарнику купови неких некретнина — Уток срп. правосл. црквене општине у Ст. Бановцима, заступане по председнику Петру Вуковићу, против одлуке вел. Саборског Одбора управљен на вис. кр. угарско министарство, враћен је натраг и с тога разлога, што овај одбор у аутономним уредбама ниједи не налази основа, по коме би дужан био овакве утоке, управљене против одлуке највиших наших аутономних власти на кр. уг. министарство, примати и даље спровођати. Изасланик пак овоодборски М. Ј. упућен је да има организацију цркв. скупштине у Ст. Бановцима у смислу овоодборског решења из прошле године, без икаквог обзира на евентуалне утоке цркв. општине старобановачке или и појединих заинтересованих странака — што пре обавити, те о резултату у своје време извештај свој овом одбору поднети. — Одобрен је избор $\frac{1}{3}$ скупштинара у цркв. општини земунској. — Одобрено је манастиру Хонову, да изда под закуп $6\frac{3}{4}$ редова од воденице у Путиници Н. П. С. и А. Ј. из Путинаца. — Позване су управе манастира, да у року од месец дана овамо поднесу индивидуални исказ о налазећим се на дугу доспелим главницама и каматама од откупа десетка, које иста управа непосредно од странака побира. — Одобрен је закључак црквене скупштине у Крњешевци у погледу повишења тамошње парохије из VI-ог у V-ти плаћевни разред, о чему ће се известити преч. архидијецезална конвисторија. — Нису одобрени прорачуни неких црквених општина јер нису по прописима нити у прописаним обрасцима састављени, те су упућени дотични протопрезвитери, да у будуће овамо и не спровођају прорачуне, који не би по прописаним обрасцима и сходно постојећим наредбама састављени били, него да их одмах дотичним општинама на прераду у смислу постојећих прописа поврате. Прорачуни прописно састављени одобрени су. — Одобрена је молба срп. правосл. црквене општине у М. којом молба, да се тамошњи досадашњи председ-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

www.unibooks као пенисмен са председништва дигнут, на председничком месту остави, с разлога што је начелно не само од овога него и од саборскога одбора решено, да они чланови црквене скупштине, који нису писмени, не могу бити ни председници ни потпредседници црквене скупштине. — Одобрени су рачуни црквених општина у Бингули од г. 1893 и 1894., Добановци, и Нови Карловци од г. 1894., С. Крушедолу од г. 1892. и 1893., Лаћарку од г. 1886—1894. Лежмиру од г. 1894., Марици од г. 1893. и 1894., Михаљевици од г. 1888 Обрежи од г. 1891—1894. Огару од г. 1894., Сибачу од г. 1892. и 1893 и Д. Товарику од г. 1894., а рачуни црквених општина у Вобсти од г. 1890—1894., Батајници од г. 1894., Врстачу од г. 1893. и 1894., Врднику од г. 1892, 1893. и 1894., Краљевцима, С. Крушедолу и Куцинову од г. 1894., Лазама, Лединцима, Моловици, Сибачу, Сусеку од г. 1894. и парохијални рачун цркв. општине у Д. Товарику од г. 1894. оспорени су, те су дотичним општинама на допуну и разјасњење враћени. — Прегледано је 6 манастирских рачуна од којих су 4 као правилно вођени поднесени Саборском Одбору на финалисање, а 2 су враћена дотичним манастирским управама на допуну и разјасњење.

(Радња епарх. власти у Нов. Саду). III. Епарх. школски одбор бачки држао је дана 19./31 јануара о. г. под председништвом Преосвећеног госп. Епископа Германа, своју седницу, у којој је између осталог решено: Узет је на знање отпис високог Школ. Савета у погледу умировљења бившег епарх. школ. референта Ст. В. Поповића и учињено је нужно расположење у погледу надзора подручних школа као и у погледу на школску управу и наставу односних реферада. — Позвана је цркв. општина да без одлагања расписне стечај на новоустановљена учитељска места V. и VI. разреда осн. школе. — Поводом поднесене овамо пријаве, да неке цркв. општине ни до данас нису отвориле повторну школу, — умолити се епарх. администр. одбор, да такве општине на отварање истих школа путем и начином својим присили. — На основу извештаја дисциплин. комисије: подељена је учитељу М. Т. у Г. опомена због непристојних израза и донекле проузрокованог скандала у цркви. — Кажњени су новчаном глобом од 50 ф. и осуђени на доношење истражних трошкова због почињених изгрета К. Ј. учитељ у Ст. П. и Ж. Р. учитељ у ДСИ., коме је под једним због врло слабог успеха у повереној му школи забрањено свако споредно занимање па и пероводство у тамошњој цркв. општини; напротив одбијена је пријава м.

школ. одбора у Ф. против тамошњег учитеља А. К. — Узети су на знање извештај м. школ. одбора у С. о том, да је учитељско место на седишту Ж. изражњено остало и да је до сталног попуњења истог места постарано, да настава не трпи уштрба; исто је тако узето на знање расположење истог одбора у погледу целесходнијег размештаја учитељских снага по школама тамошњих осталих селишта. — Узета је с одобрењем на знање коначно установљена дотација учитеља у Б. — Потврђени су избори учитеља односно учитељице у Т., Ст. Ш., П. С. те ће се за изабране учитеље односно учитељицу измолити од високог Школ. Савета декрет. — Спровешће се високог Школ. Савету позив против одлуке овог Одбора, којом је обављени у прошлој години избор учитеља у Ст. П. уништен и нов наређен. — Упућена је црквена општина у Ф. да свом учитељу Л. К. одреди награду за обучавање деце у цркв. појању. — Спровешће се високог Школ. Савету позив цркв. општине у П. С. против решења одбора овог у погледу размештаја учитеља у тамошњим школама. — Изаслато је овоодборско поверенство ради извиђања месних школ. околности у Т. и П.

(Прилог „фонду св. Саве“) Високопреосвећени г. епископ будимски Јерemiја Мађаревик благоизволио је приложити „фонду св. Саве“ 50 фор. као првогодишњи свој прилог томе фонду.

(Саборски Одбор) сазван је у седнице своје за 19. фебруар (2 март) о. г.

(Седнице архидијезалних власти). Седница Конзисторије сазвана је за 13. фебруар, а административни одбор за 15 (27.) фебруара о. г.

(Проповедање). Г. професор на богословији Јован Живковић проповедао је и прошле две недеље о узроцима безверја.

(Прелаз у православље). У среду 12. (31.) прешао је у православље, у Шимановци, Ђура Метез, општински благајник. Сведок му био Спиридон Ђирковић, поштар. Обред је обавио Никола Недељковић, парох шимановачки.

(† Јереј Стеван Вишацки). Српска православна црквена општина у Опаву издала је посмртницу, којом јавља тужну вест, да се у недељу, 28. јануара т. г. у 6 сахата по подне, после кратког боловања преселио у вечност њезин добри свештеник и парох Стеван Вишацки у 53-ој години свога живота. Лахка му земља и вечан спомен!

ПОЗИВ.

У смислу одлуке епарх. школског одбора бачког од 19. (31.) јануара 1896. бр. Ш. О. 13. овим се

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

позивају сви они оспособљени учитељи и учитељице, који би у овој епархији учитељско место додати хтели, да се са својим правилно инструираним молбеницама овамо (т. ј. епарх. школ. одбору бачком) у што краћем времену, а најдуже за 20 дана пријаве. У Нов. Саду, фебруара 1896.

Бележничтво епархије бачке.

Програм*)

свечаности устоличења Његовог Високопреосвештенства Господина **Јеремије** православнога епископа будимскога дана 8. (20.) фебруара 1896.

I. Свечани улазак у Сентаддреју.

1. Високопреосвештени *Епископ* полази из *Будима* у своју резиденцију, у Сентаддреју, 11 сати пре подне и прати га изасланство српске православне општине *Будимске* и *Пештанске*.

2. Српска правосл. општина *Калашка* дочекује и поздравља Епископа на међи села Калаза у 12 сати у подне.

3. Српска правосл. општина *Помашка* дочекује и поздравља Епископа у 12¹/₂ сати п. п. на средини села Калаза.

4. *Политичка област* дочекује и поздравља Епископа код православнога крета чело српске православне цркве Калашке у 12³/₄ сати после п.

5. Српска правосл. општина *Чобаничка* дочекује и поздравља Епископа на крај села Калаза у 1 сат после подне.

6. *Варошки маџистрат Сентаддрејски* и српска правосл. општина *Сентаддрејска* дочекује и поздравља Епископа на међи варошкој у 1¹/₂ сата после подне.

7. *Епископ* узводи се, уз звонење звона на свима православним храмовима Сентаддрејским и храму Збешком и уз пуцњаву прангија, у своју резиденцију — *варош Сентаддреју* — а стиже у 2 сата после подне пред епископски двор.

8. *Епископ* силази пред двором са кочија, обилачи се и *улази*, уз пратњу свештенства и народа и појање тропара, у *саборну епископску цркву*.

II. Свечано устоличење у саборној цркви.

9. *Епископ* улази у *св. олтар*, целива часу трапезу, излази на амвон, чини осјенење и *улази у архијерејски стб*.

10. *Гаврило Боларић* протопрезвитер мохачки прочита са амвона *грамату* Његове Светости преузвишенога Господина Српскога Патријарха *Георгија*.

11. *Благодарење* и *многостетства*.

12. *Симеон Костић* протопрезвитер и парох пештански *поздравља Епископа* именов клира и на рода епархије Будимске.

13. *Епископ* *поздравља своју цркву* и подељује јој свој архијерејски благослов.

14. *Епископ* излази из саборне цркве и *полази*, у свечаној пратњи свештенства и народа у *епископски двор*.

*) Овај нам је програм достављен и ми га саопштавамо, јер ће послужити као допуна извештају, који ћемо накнадно донети о улазу високопреосв. г. епископа Јеремије у своју дијецезу. Ур.—

15. Архимандрит *Платон Телечки*, патријаршки и митрополитски мандатар, дочекује и поздравља Епископа при уласку у епископски двор.

III. примања у епископском двору.

16. *Епископ прима честитке* поклонствених изасланства.

У Сентаддреји, 6. (18.) фебруара 1896.

Георгије Марјановић
епарх. бележник.

Јавна захвала.

Поводом тим, што ме је Његова Светост, преузвишени господин патријарх **Георгије Бранковић** благоизволео најмилоствивије одликовати надбедреником, нађоше се побуђенима многа господи и пријатељи, разног звања и положаја, да ми то одликовање у својој љубезности честијају и поздраве.

Није ми могуће свима засебно захвалити, него их молим, да са овога места изволе у доброту својој примити моју најтоплију захвалност на пријатељскоме сећању, указаној ми части и израженим искреним жељама.

У *манастиру Привиној Глави* 30. јануара 1896. год.

Геофан Косовац
игуман.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. Ж. II. у *К. С.* — Низ столпова, који је почео 1895. није још завршен. Подаци под лањским пасхалним словом *К* разјасниће Вам што желите. Столпови, за које питате, почеће ове године тек после Сошествија у своје време.

ОГЛАСИ.

Број Ек. 18. ex 1896

СТЕЧАЈ.

13 2-3

Овим се расписује стечај на парохiju III. разреда у Јасеновцу.

Интеркалара нема.

Рок пријављивања до 14. (26.) Марта 1896.

Из сједнице Епарх. Конзисторије држане у Пашком, 18. јануара 1896-

Михаил
Епископ.

Ad K 89/37 ex 1896.

СТЕЧАЈ

10 3-3

Ради попуњења упражњеног места протопрезвитератског капелана у Сомбору, са којим је местом скопчана плата од 550 фор. која се из црквено-општинске благајне прима, и са уживањем половине штоле за оне дужности, које капелан сам обави — овим се стечај отвара.

Компетенти имају своје ваљано инстурпране молбенице потписаној конзисторији најдаље до 25. фебруара (8. марта) о. г. поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке држане у Новом Саду 18. (30.) јануара 1896.

Епарх. конзисторија бачка.

Ad K 89/37 ex 1896.

СТЕЧАЈ 11 3-3

На упражњено парохијско место при св. Претечевој цркви у Сомбору, са којим је склопчана плата од 800 фор., 300 ф. у име сесије и 200 ф. у име стана — овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје правилно инструиране молбенице путем својих претпостављених власти најдаље до 25. фебруара (8. марта) о. г. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке у Новом Саду 18. (30.) јануара 1886. држане.

Епарх. конзисторија бачка.

Ad K. 1788 ex 1895. — 36 ex 1896.

СТЕЧАЈ 9 3-3

Ради попуњења новоустановљеног ђаконског места у Сентомашу, са којим је склопчана плата од 400 фор. годишњих, по уз коју изабрани ђакон има изгледа на споредни приход у скоро истом толиком износу — овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје правилно инструиране молбенице путем претпостављене власти своје најдаље до 25. фебруара (8. марта) о. г. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке у Новом Саду 18. (30.) јануара 1896. држане.

Епарх. конзисторија бачка.

СТЕЧАЈ 17 1-3

Расписује се стечај на једно новоустановљено учитељско место и једно новоустановљено учитељичко место V. и VI. разреда срп. нар. средњине школе новосадске.

Плата је, како учитеља тако и учитељице, ова: 1000 круна у име редовне плате; 300 круна у име станарине и 100 круна у име огрева.

Дужности су прописане школском уредбом. Компетовати могу само потпуно оспособљени.

Рок стечају је 6 недеља дана од првог уврштења.

У Новом Саду, 2. 14. фебруара 1896. г.

Кузман Миловановић П. Попадић
пр. перовођа председник.

Број 12 ex 1896.

СТЕЧАЈ 18 1-3

Овијем се исписује стечај на парохију III. класе у Слатини.

Молитељи имају инструиране молбенице своје овамо најкасније до 12. (24.) марта 1896. поднети.

Из седнице епархијске конзисторије у Пакрају 16. (28.) јануара 1896.

Епархијска конзисторија пакрачка

СТЕЧАЈ 16 1-3

Расписује се стечај на четир чиновничка места у срп. прав. цркв. школој опћини новосадској, и то:

1. на место перовође с платом од 300 ф. год.
2. „ „ књиговође „ „ „ 1000 „ „
3. „ „ благајника „ „ „ 600 „ „
4. „ „ ексектор-писара с платом од 500 фор. годишње.

Књиговођа и ексектор-писар полажу кауцију у износу своје једногодишње а благајник у износу своје двогодишње плате или у вредносним напирима, који имају своју важност на берзи.

Дужности су прописане у правилима за чиновнике у срп. прав. цркв. школ. опћини новосадској.

Рок стечају је 4 недеље дана од првог уврштења.

У Новом Саду, 2. 14. фебруара 1896. г.

Кузман Миловановић П. Попадић
пр. перовођа председник.

Ad K 1971 ex 1895 — 111 ex 1896.

СТЕЧАЈ 19 1-3

Овим се расписује стечај на упражњено парох. место V. разреда у Пачегину.

Рок пријавама до 3. (15.) марта 1896.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловци 18. (30.) јануара 1896.

Архиђецезална конзисторија.

E. 1330. I. 105. ex 1895.

ЕДИКТ 20 1-3

Позива се овим путем Снаса Ђорђевић, ратар из Павлиша, који је пре по године у свет отумарао, да се у року од 40 дана после првог уврштења овога едикта потписаном духовном суду пријави, јер ће се иначе бракоразводна парница, коју је овде против њега покренула супруга му Ана рођ. Марилов из Павлиша и без њега довршити.

Из седнице епарх. конзисторије у Вршцу 22. јануара 1896. држане.

Епархијска конзисторија вршачка.

Ad K. 29/38 ex 1896.

СТЕЧАЈ 8 3-3

Ради попуњења упражњене парохије V разреда у Пирошу овим се стечај расписује.

Компетенти имају своје правилно инструиране молбенице путем претпостављених им власти најдаље до 25. фебруара (8. марта) 1896. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије бачке у Новом Саду 18. (30.) јануара 1896. држане.

Епарх. конзисторија бачка.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СТЕЧАЈ 7 3—3

Услед оставке г. Петра Кошовића учитеља, који је на комуналној школи у Омоници наименован, овим се поново стечај расписује. Godишња је плата у готовом новцу 400 ф. а. вр. четири ланца ораће земље, која носи годишњу аренду до 100 ф. а. вр. и на коју учитељ сам порез плаћа, четири хвата тврдих дрва за своју потребу, 30 ф. у име школке послуге, 5 ф. у име паунала, слободан нов стан састојећи се из две собе, предобља, кухиње шпајза и т. д. са баштом у износу од 200 □^о хвати. Од погребга где буде позват добија за велики 1 ф. за мали 50 новч.

Учитељу спадаће у дужност, осим предавања по школ. уредби од год. 1872. одређених наука, у цркви појати и свагда десну певницу држати, децу у цјенију обучавати, повторну школу држати и при одборским седницама место перовође заступати бесплатно.

Молитељи имају добро инстурниране молбенице са нужним сведоцима снабдевене на подписаног послати и доказати, да су редовно приправничке науке у Сомбору свршили и из мађарског језика испит положили.

Рок стечају траје до 11. (23.) фебруара 1896. год.

Из одборске седнице држане у Ср. Неузини 13 Јануара 1896. год.

Јован Петанек

парох, месн. школ. управитељ.

Ad бр. К. 1945 ex 1895. — 84 ex 1896.

Е Д И К Т. 15. 2—3

Услед бракоразводне молбе Ђорђа Стојковића из Срп. Црње против супруге му Милице рођ. Вукић, сада непозната боравишта, — овим се позива речена Милица, да у року од године дана, рачунајући од првог уврштења овог едикта у новине, конзисторији овој или сама лично предстане или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловци 18. (30.) јануара 1896.

Архидијецезална конзисторија.

Ad бр. К. 1923 ex 1895. — 83 ex 1896.

Е Д И К Т. 14. 2—3

Услед бракоразводне молбе Лазара Радића из Плаче против супруге му Даришке, сада непозната боравишта — овим се позива речена Даришка, да у року од године дана, рачунајући од првог уврштења овог едикта у новине, конзисторији овој или сама лично предстане или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице арх. конзисторије, држане у Карловци 18. (30.) јануара 1896.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ 5 3—3

По одобрењу епарх. школ. одбора будимског под бр. ЕШО. 492/69 ex 1895.

Овим се поново отвара стечај на упражњено *учитељско место* вероисповедне школе у *Липови* — барањске жупаније. Плата је учитељска : годишње у готовом 340 ф. ав. вр. 6 (шест) ланца добре ораће земље, на коју сам учитељ порез плаћа, 4 хвата тврдих дрва за своју и школску потребу; стан састојећи се из: 2. патосане собе, 2. кујне, шпајза, подрума штале и уз стан врт од $\frac{1}{2}$ ланца; затим за перовођество 12 ф. а од венчаница, укопа и парастоса по 20 новчића.

Учитељу у дужност спада, како посеведневну, тако и повторну школу по наставној основи за вероисповедне школе од 25/IV. 1895. бр. Ш. С. 80/94. тачно вршити, у скушт. и одборским седницама перо водити, у цркви појати; у појединим цркв. функцијама уз свештеника суделовати и децу у појању обучавати.

Који жели ово место получити, дужан је доказати са молбеничним прилозима: да је Србин правосл. вере, да је учитељску школу свршио, и да има оспособљење из мађарског језика.

Рок пријави осам дана после трећег уврштења овог стечаја у „Српскоме Сиону“.

Молбенице имају се председништву школ. одбора доставити.

У *Липови*, (последња пошта Безедек) 27. јануара 1896.

Цркв. Школски Одбор.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 ф. а., на по године 2 ф. а., а на четврт године 1 ф. а. За стране земље: на годину 5, ф. а. Из Србије прима претплату књижара В. Валожича у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампариие у Ср. Карловцима.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА